

ตัวชี้วัดที่ 1.5 : ระดับความสำเร็จของการขับเคลื่อนการดำเนินงานอนามัยสิ่งแวดล้อม

ประเด็นที่ 1 : จำนวนระบบประปาหมู่บ้านในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมายได้รับรองมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน (ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563)

คำนิยาม :

1. ระบบประปาหมู่บ้าน คือ ระบบประปาที่มีขนาดเล็ก ให้บริการจัดการในพื้นที่ไม่กว้างมากนัก อาจจะมี 1-2 หมู่บ้าน ประชาชนหรือผู้ใช้น้ำในพื้นที่ไม่เกิน 5,000 คน ซึ่งอาจจะมีการบริหารจัดการโดยเทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการบริหารกิจการประปาหมู่บ้าน หรืออยู่ภายใต้การบริหารของวัด โดยมีระบบการจัดการตั้งแต่แหล่งน้ำดิบ ระบบผลิต ระบบฆ่าเชื้อโรค และระบบจ่ายน้ำสู่ประชาชน
2. น้ำประปาหมู่บ้าน หมายความว่า น้ำจากระบบประปาหมู่บ้านตามนิยามข้อ 1
3. มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน คือ มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านตามแนวทางการพัฒนาเพื่อยกระดับคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านสะอาด 3C (Clear Clean Chlorine)
4. เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ หมายถึง คุณภาพน้ำทางด้านกายภาพ เคมี และชีวภาพ ตามประกาศกรมอนามัย เรื่อง เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563

Assessment

1.1 ผลการวิเคราะห์สถานการณ์ของตัวชี้วัด และความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์

ด้านผลลัพธ์ระดับ C (Comparisons) การเปรียบเทียบ

ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนต้นแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตสุขภาพที่ 10 พัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

การดำเนินงานการขับเคลื่อนต้นแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตสุขภาพที่ 10 พัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้มีระบบการผลิตน้ำที่ได้มาตรฐาน ได้มีการวิเคราะห์สถานการณ์คุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการปนเปื้อนและจำแนกคุณภาพน้ำตามความเหมาะสมสำหรับการนำมาบริโภคในครัวเรือน และสนับสนุนการสร้างต้นแบบจังหวัดขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี ได้จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพเครือข่าย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ดูแลระบบประปา และประชาชนในการตรวจสอบ และเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภคในชุมชน ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้รับความร่วมมือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด พื้นที่เขตสุขภาพที่ 10 ในการขับเคลื่อนระบบประปาหมู่บ้านในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 แห่ง ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการขับเคลื่อนต้นแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตสุขภาพที่ 10 พัฒนาระบบประปาหมู่บ้าน ให้ได้มาตรฐาน

จังหวัด	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	จำนวนระบบประปา (จำนวนครัวเรือนที่ใช้น้ำ)		
		จำนวนประปาทั้งหมด	ประเมินระบบประปาระดับดีขึ้น	ขอรับรองคุณภาพน้ำ
อุบลราชธานี	องค์การบริหารส่วนตำบลโนนผึ้ง	9 (1,269)	9 (1,269)	3 (555)
ศรีสะเกษ	เทศบาลตำบลไพรบึง	2 (2,858)	2 (2,858)	2 (2,858)
ยโสธร	องค์การบริหารส่วนตำบลโคกสำราญ	7 (761)	4 (701)	0
อำนาจเจริญ	เทศบาลตำบลเค็งใหญ่	8 (1,255)	2 (445)	0
มุกดาหาร	องค์การบริหารส่วนตำบลปางฆามดงหมู	16 (2,278)	11 (2,278)	2 (306)
เขตสุขภาพที่ 10		42 (8,421)	28 (7,551)	7 (3,719)

ด้านผลลัพธ์ระดับ T (Trends) แนวโน้ม

การดำเนินงานพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน ได้เริ่มดำเนินการขับเคลื่อน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน ซึ่งสามารถสรุปผลการดำเนินงาน ดังตารางที่ 2

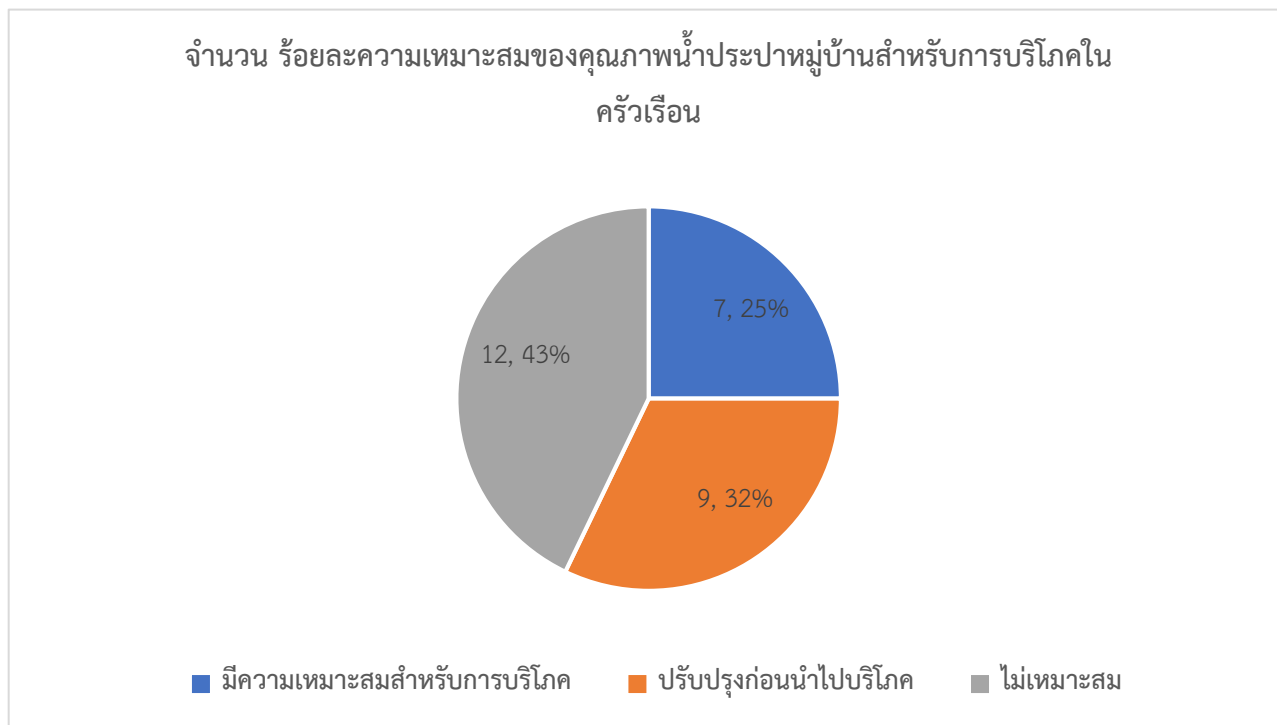
ตารางที่ 2 ผลการดำเนินงานพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565)

Baseline data	หน่วยวัด	ผลการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณ		
		พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564	พ.ศ. 2565
1. จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมายมีการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน				
➤ จังหวัดอุบลราชธานี	แห่ง	-	-	1
➤ จังหวัดศรีสะเกษ	แห่ง	-	-	1
➤ จังหวัดยโสธร	แห่ง	-	-	1
➤ จังหวัดอำนาจเจริญ	แห่ง	-	-	1
➤ จังหวัดมุกดาหาร	แห่ง	-	-	1
2. จำนวนระบบประปาหมู่บ้านที่ได้รับรองคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านสะอาด				

Baseline data	หน่วยวัด	ผลการดำเนินงานในรอบปีงบประมาณ		
		พ.ศ. 2563	พ.ศ. 2564	พ.ศ. 2565
➤ จังหวัดอุบลราชธานี	แห่ง	-	-	3
➤ จังหวัดศรีสะเกษ	แห่ง	-	-	2
➤ จังหวัดยโสธร	แห่ง	-	-	0
➤ จังหวัดอำนาจเจริญ	แห่ง	-	-	0
➤ จังหวัดมุกดาหาร	แห่ง	-	-	2

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สมัครใจร่วมดำเนินการขับเคลื่อนระบบประปาหมู่บ้าน ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง จำนวน 42 ระบบ มีครัวเรือนที่ใช้น้ำ จำนวน 8,421 ครัวเรือน ซึ่งระบบประปา มีผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบประปาหมู่บ้านตามแบบประเมินของกรมทรัพยากรน้ำ (5 ด้าน) ผ่านระดับดีขึ้นไป จำนวน 28 ระบบ คิดเป็นร้อยละ 66.67 มีครัวเรือนที่ใช้น้ำ จำนวน 7,551 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 89.67 ทั้งนี้ ระบบประปาหมู่บ้านที่มีผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบประปาหมู่บ้าน 5 ด้าน ผ่านระดับดีขึ้นไป ได้ดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำประปาส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ กรมอนามัย จำนวน 28 ระบบ พบว่า ผลการตรวจคุณภาพน้ำตัวอย่างระบบประปาหมู่บ้านมีความเหมาะสมสำหรับการบริโภคในครัวเรือน จำนวน 7 ระบบ คิดเป็นร้อยละ 25.0 มีครัวเรือนที่ใช้น้ำ จำนวน 3,719 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 44.16 ส่วนที่มีคุณภาพต้องปรับปรุงก่อนที่จะนำมาบริโภคในครัวเรือน เนื่องจากมีความขุ่น ความเป็นกรดและด่าง และแบคทีเรียเกินค่าที่กำหนด จำนวน 9 ระบบ คิดเป็นร้อยละ 32.14 ที่เหลือจำนวน 12 ระบบ คิดเป็นร้อยละ 42.86 เป็นส่วนที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาบริโภคในครัวเรือน เนื่องจากมีของแข็งละลายน้ำทั้งหมด ความกระด้าง คลอไรด์ เหล็ก และแมงกานีส เกินค่าที่กำหนด ทั้งนี้ จำเป็นต้องมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้เหมาะสมแก่การอุปโภคบริโภค และมีการควบคุมให้อยู่ในเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนผู้ให้บริการน้ำ **ดังรูปที่ 1**

รูปที่ 1 ความเหมาะสมของคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านสำหรับการบริโภคในครัวเรือน

ด้านผลลัพธ์ระดับ Le (Level) ของผลการดำเนินการในปัจจุบัน

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี มีแผนขยายผลการขับเคลื่อนงานพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านสะอาด พื้นที่เขตสุขภาพที่ 10 ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดละ 2 แห่ง โดยมุ่งเน้นให้ระบบประปาหมู่บ้านได้มาตรฐาน จำนวน 60 แห่ง จึงกำหนดค่าเป้าหมาย **ดังตารางที่ 3**

ตารางที่ 3 ค่าเป้าหมายการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	การถ่ายทอดค่าเป้าหมาย				
		อุบลราชธานี	ศรีสะเกษ	ยโสธร	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร
1. จำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมายมีการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563	10 แห่ง	2	2	2	2	2

ตัวชี้วัด	เป้าหมาย	การถ่ายทอดค่าเป้าหมาย				
		อุบลราชธานี	ศรีสะเกษ	ยโสธร	อำนาจเจริญ	มุกดาหาร
2. จำนวนระบบประปาหมู่บ้านในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป้าหมายได้รับรองมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563 (ฐานคิด 1 อปท. = ระบบประปาหมู่บ้าน 3 แห่ง)	30 แห่ง	6	6	6	6	6

1.2 ความรู้ที่นำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์

- 1) คู่มือหลักเกณฑ์และมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2) คู่มือการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำบริโภค ประจำปี 2564
- 3) คู่มือแนวทางการดำเนินงานการขับเคลื่อนระบบประปาหมู่บ้าน ประจำปี 2565

QR Code คู่มือที่เกี่ยวข้อง

- 4) สื่อที่เกี่ยวข้อง :

https://docs.google.com/spreadsheets/d/1aEw43n6r_DUZDk6FkNfsWHOMsdsYUhWpHYUFLj89I/edit?usp=sharing

2. Advocacy/ Intervention

2.1 ข้อมูลการขับเคลื่อนตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ PIRAB

กลยุทธ์ PIRAB	การขับเคลื่อน
1. Partner	<p>- มีการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานส่วนกลาง ศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน</p> <p>- มีการประสานงานระหว่างสำนักสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 12 สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 11 การประปาส่วนภูมิภาค เขต 8 ในด้านข้อมูล และองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง</p>
2. Invest	<p>- กรมอนามัย และศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี ให้การสนับสนุนระบบประปาหมู่บ้านที่มีผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพระบบประปาหมู่บ้านผ่านเกณฑ์ระดับดีขึ้นไป ส่งตรวจคุณภาพน้ำทางห้องปฏิบัติการ</p> <p>- กรมอนามัย และศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี สนับสนุนชุดทดสอบคลอรีนอิสระคงเหลือในน้ำ (อ 31) และอาหารตรวจเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียภาคสนาม (อ 11) ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้าร่วมพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน</p>
3. Regulate and Legislate	<p>- กรมอนามัย และศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี สนับสนุนการดำเนินงานภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กฎหมายกำหนด ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์กรปกครองส่วนตำบล (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร 2) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 51 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลตำบลอาจจัดทำกิจการใดๆ ในเขตเทศบาล (1) ให้มีน้ำสะอาด หรือ การประปา มาตรา 53 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เทศบาลเมืองมีหน้าที่ต้องทำให้เขตเทศบาล (2) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา และมาตรา 56 ภายใต้บังคับ

กลยุทธ์ PIRAB	การขับเคลื่อน
	<p>แห่งกฎหมาย เทศบาลนครมีหน้าที่ต้องทำในเขตเทศบาล (2) กิจกรรมตามที่ระบุไว้ในมาตราที่ 53 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับการปกป้องและคุ้มครองสุขภาพได้ ครอบคลุม</p>
4. Advocate	<ul style="list-style-type: none"> - จัดประชุมชี้แจงการกระจายค่าเป้าหมายให้แก่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด - จัดทำหนังสือราชการขอความร่วมมือในการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน - มีแผนการสื่อสารประชาสัมพันธ์ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการยกระดับประปาหมู่บ้านให้ได้มาตรฐาน เพื่อขอรับรองระบบประปาหมู่บ้านสะอาด และขับเคลื่อน EHA 2000 ต่อไฟ
5. Build Capacity	<ul style="list-style-type: none"> - มีแผนการจัดอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลระบบประปา - รวบรวมและจัดทำ QR code ความรู้และสื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้แก่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด <p>https://docs.google.com/spreadsheets/d/1aEw43n6r_DUZDk6FkNfsWHOMsdsYUhwPhYUFLj89l/edit?usp=sharing</p>

2.2 มาตรการขับเคลื่อนตัวชี้วัด

การพัฒนาประปาหมู่บ้านในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป้าหมายได้รับรองมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาหมู่บ้าน (ตามเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาดื่มได้ กรมอนามัย พ.ศ. 2563)

1. ผลักดัน สนับสนุน เป็นนโยบายระดับจังหวัด อำเภอ ผ่านกลไกคณะกรรมการที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด คณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานประปาหมู่บ้านฯ เป็นต้น
2. พัฒนาระบบฐานข้อมูล ผ่านการสำรวจสถานการณ์การดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลมาวิเคราะห์ และจัดทำสถานการณ์สถานบริการที่พิกาศัยชั่วคราวในพื้นที่
3. สร้างความเข้มแข็งและความร่วมมือภาคีเครือข่าย สนับสนุนความรู้ที่เกี่ยวข้องการดำเนินงาน คู่มือการดำเนินงาน พัฒนาศักยภาพภาคี
4. กำกับติดตามผ่าน การประชุมติดตามงาน ระบบรายงานdigital platform ต่างๆ

2. 3 แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานตัวชี้วัด

3.1 มีแผนการขับเคลื่อน และดำเนินการตามแผน

การขับเคลื่อนตัวชี้วัด	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
ชี้แจงเป้าหมายแก่สำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด		☑										
จัดทำบัญชีค่าเป้าหมาย และผู้ประสานงานในพื้นที่			☑									
ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีทั้ง แบบ Online และ Onsite			☑	☑								
ติดตามประเมินทาง Google form/ Google sheet/ file excel (Data set) และ ผลตรวจคุณภาพน้ำ			☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑	☑	
ติดตามประเมินในพื้นที่							☑	☑	☑			
จัดทำสรุปข้อมูลรายงาน					☑	☑				☑	☑	